हेराजन्नयंबालस्यसंक्षयोयथायेनप्रकारेण अकालेसंप्राप्तस्तच्छृणु ततस्तस्यप्रतिक्रियायाःकर्तव्यतामनुष्ठेयांशंश्रुत्वा तत्कुरुष्व ॥ ८ ॥ तदेववक्तुंपीठिकामाह ॥ पुरेति ॥ तपस्विनः अनशनप्रभृत्यनेककायक्लेशलक्षणतपोयुक्ताब्राह्मणाएवकृतेयुगेऽभवन् ॥ ९ ॥ अब्राह्मणस्तद्व्यतिरिक्तः ॥ कथमपितपस्वीन कृतेइतिशेषः ॥ किंतुनित्यनैमित्तिक कर्ममात्रपरएव तस्मिन्युगेप्रज्वलितेतपसादीप्ते ब्रह्मभूतेब्राह्मणवर्णप्रधानेऽनावृते अज्ञानावरणरहितजने युगे कृतयुगे ॥ १० ॥ सर्वेएवतदाऽमृत्यवोजज्ञिरे ॥ मरणदुःखहे त्वधर्मलेशस्याप्यभावात् ॥ अनावृतज्ञानत्वाच्चदीर्घदर्शिनः ॥ अतीतानागतादिसकलज्ञानवंतः ॥ ततः कृतयुगसमाप्त्यनंतरं ॥ वपुष्मतां शिथिलब्रह्मात्मबुद्धितयाकिंचिद्दे हात्मबुद्धिमतांमानवानां त्रेतायुगंनामभवति ॥ ११ ॥ यत्रत्रेतायुगे पूर्वेण पूर्वयुगेपूर्ववर्णब्राह्मणानुष्ठितेनतपसान्विताःक्षत्रियाजायंते तादृशं त्रेतायुगंनामाभूदितिसंबंधः ॥

शृणुराजन्यथाऽकालेप्राप्तोबालस्यसंक्षयः॥ श्रुत्वाकर्तव्यतांराजन्कुरुष्वरघुनंदन॥ ८॥ पुराकृतयुगेराजन्ब्राह्मणावैतपस्विनः॥ ९॥ अब्राह्मणस्तदाराजन्नतपस्वीकथंचन॥ तस्मिन्युगेप्रज्वलितेब्रह्मभूतेत्वनावृते॥ १०॥ अमृत्यवस्तदासर्वेजज्ञिरेदीर्घदर्शिनः॥ ततस्त्रे तायुगंनाममानवानांवपुष्मतां॥ ११॥ क्षत्रियायत्रजायंतेपूर्वेणतपसान्विताः॥ वीर्येणतपसाचैवतेधिकाःपूर्वजन्मनि॥ मानवाये महात्मानस्तत्रत्रेतायुगेयुगे॥ १२॥ ब्रह्मक्षत्रंचतत्सर्वंयत्पूर्वमवरंचयत्॥ युगयोरुभयोरासीत्समवीर्यसमन्वितं॥ १३॥

कृतयुगे ब्राह्मणमात्रनिष्ठंतपस्त्रेतायांक्षत्रियसाधारणमभूदितिभावः ॥ त्रयीविहितत्रेताग्निसाध्यकर्मसुप्रवृत्त्या युगस्यत्रेतासंज्ञेतिपुराणविदः ॥ किंचतत्रत्रेतायुगे त्रेतायुगाख्ये युगे महात्मानस्तपोयुक्तायेमानवाः ब्राह्मणाःक्षत्रियावासंति तदपेक्षयापूर्वस्मिन्जन्मनि पूर्वजातेकृतयुगे तपोभाजोयेमानवास्तेवीर्येण प्रभावेन तपसा तपोतिशयेनाधि काउत्कृष्टाः ॥ १२ ॥ अथत्रेताकालिकक्षत्रियाणां कृतकालिकब्राह्मणेभ्योन्यूनता त्रेताकालिकब्राह्मणैस्तुसमतेत्याह ॥ ब्रह्मक्षत्रमिति ॥ उभयोर्युगयोर्मध्ये कृतयुगेब्रह्मपू र्वं तपोवीर्याभ्यामुत्कृष्टं क्षत्रंचावरंच ताभ्यांतपोवीर्याभ्यां न्यूनमासीत्तत्सर्वं ब्रह्मक्षत्ररूपमुभयं त्रेतायांसमवीर्यसमन्वितमासीत् ॥ कृतेक्षत्रियाणांतपस्यनधिकारात्तद्युगीये भ्योब्राह्मणेभ्यस्तेषांन्यूनता त्रेतायांतूभयोरपितपोधिकारादुभावपि तपोवीर्याभ्यांसमाविति भावः ॥ अर्थात्कृतयुगब्राह्मणेभ्यस्त्रेतायुगब्राह्मणानामपिन्यूनत्वमुक्तं ॥ १३ ॥